

נאות דשא

לרבינו שמואל דב אשר בן רבינו מרדכי יוסף ליינער
עם רברבים עלי דשא

reuveboshnack@gmail.com

פרשת נח

צא מן התיבה. איתא במדרש (תנחומא ח)¹ מהו ליתן רוק תפל על גבי העין בשבת, אמר ר' חייא בר אבא בשם ר' לי אסור ליתן רוק תפל על גבי עין מפי שהיא כמרפא בשבת, בא וראה שאין מכה שאין לה רפואה, ומה רפואתו של יצה"ר, תשובה, דאמר ר' יהודה בר שלום בשם ר' אליעזר תשובה ותפלה וצדקה מבטלין גזרה קשה, ר' יוסי אומר אף שכוי השם ומעשים טובים וכו'. יש לדקדק מה ענין הפתיחה לצא מן התיבה. ועוד ר' יוסי אומר אף שינוי השם ומעשים טובים, יש להבין מה הוא שינוי השם, וכי מפני שקרא לעצמו שם אחר מבטל גזירה קשה. ועוד מה היא מעשים טובים, וכי מה שאמר למעלה תשובה ותפלה וצדקה אינם מעשים טובים.

אך להבין דברי חכמים וחיידותם. המדרש מפרש כי בפרשה (ברשאית ח, כא)² נאמר ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף וגו', מהיכן נודע לנח שהשי"ת אמר אל לבו, וגם ניתן לו אות קשת מבטח עוז שלא ירא עוד ממבול. ואיתא במדרש (תנחומא ט)³ כי כל י"ב חודש שהי' סגור בתיבה לא ראה שינה, וגונח וגונח דם והכישו ארי, והי' מתפלל בכל עת

רבינו עלי דשא

¹ ונדבר אלהים אל נח לאמר צא מן התבה. למדנו רבנו, מהו לתן רוק תפל על גבי העין בשבת. אמר רבי חייא בר אבא בשם רבי לוי, אסור לתן רוק על גבי העין בשבת, מפני שהוא כמרפא בשבת. בוא וראה, שאין מכה בעולם שאין לה רפואה. ומה היא רפואתו של יצ"ר הרע, תשובה,

דאמר רבי יהודה בן רבי שלום בשם רבי אלעזר, שלשה דברים מבטלין גזרה קשה, אלו הן, תשובה ותפלה וצדקה. אמר רבי יוסי, אף שנוי השם ומעשים טובים. לפיכך הקדוש ברוך הוא מקנה לדור המבול שמא יעשו תשובה. כיון שלא עשו תשובה, נימח את כל הדין וגו', וישיר לנח בתבה. כיון שנחחו המים, הנה צריך נח לצאת מן התבה. אלא אמר, ברשות הקדוש ברוך הוא נכנסתי, שאמר לי, בא אתה וכל ביתך אל התבה, ועכשו איני יוצא אלא ברשותו. נגלה עליו הקדוש ברוך הוא, שנאמר: ונדבר אלהים אל נח לאמר צא מן התבה אתה ואשתך.

² ונרח ה' את-המים הניחם ויאמר יהוה אל-לבו לא-אסף לקלל עוד את-האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו ולא-אסף עוד להקות את-פליתי באשר עשיתי:

³ צא מן התבה. זה שאמר הכתוב: הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך בי יכתרו צדיקים כי תגמל עלי (תהלים קמב, ח). הוציאה ממסגר נפשי, שהיה נח סגור בתבה. אמר רבי לוי, כל אותן שנים עשר חדש לא טעם טעם שנה, לא נח ולא כניו, שהיו זקוקין לזון את הבהמה ואת הסוהר ואת העופות. רבי עקיבא אומר, אפלו שבשתיין לפילין וזכוכיות לנעמיות הכניסו בידן לזון אותן. יש בהמה שאוכלת לשתי שעות בלילה, ויש אוכלת לשלשה.

מדע לה, שלא טעמו טעם שנה, דאמר רבי יוחנן בשם רבי אלעזר ברבי יוסי הגלילי, פעם אחת שהיה נח לזון את הארי, הפישו הארי ויצא צולע, שנאמר: וישאר אף נח. אף, שלא היה שלם ולא היה כשר להקריב קרבן והקריב שם בנו תחתי. ועליו נאמר, הן צדיק בארץ ישלם (משלי יא, לא).

הוציאה ממסגר נפשי כדאיתא במדרש (שם). וזה הוא תשובה ותפלה וצדקה שזן ופרנס הבהמה וחיה, ולזה המבטל הגזירה קשה, ונאמר ויזכור אלקים את נח וגו' ויבשה הארץ.⁴ אך השני דברים האלה. היינו שנודע לו מה שהש"י אומר אל לבו היינו לישרים סודו, וניתן לו האות קשת, לזה זכה במאמר ר' יוסי שינוי השם. פירוש לדבר, כי שינוי השם היינו שאינו זה האדם שמקודם כי הוא עתה איש אחר.

ולהבין זה, כי קודם המבול אמר לו הש"י שיכנוס ולא רצה לכנוס עד שדחקוהו המים, וביציאתו לא רצה לצאת מעצמו אף שלא נאסר לו לצאת כי מדרך העולם כשראה שיבשה הארץ הי' צריך לברוח מן התיבה כי לא נאסר לו לצאת, זה נקרא שינוי השם כי הוא איש אחר הפוך מקודם שנאמר לו לכנוס ולא רצה. ומעשים טובים, הוא מה שהש"י התיר לו תשמיש המטה⁵ והוא גדר עצמו⁶ שלא רצה להוליד למארה, זה נקרא מעשים טובים כי היא מדת חסידות כי הש"י התיר לו, ולזה ניתן לו מבטח עוד אות קשת מדה כנגד מדה, כי אות ברית קודש נקרא ג"כ קשת כידוע, ולזה פתח המדרש מהו ליתן רוק תפל, כי רוק תפל היא דבר קטן ואין בה משום שחיקת סמניו, וסלקא דעתך להתיר בשבת, על כל זה אסור מפני שהוא כמרפא ואסור לעשות בשבת.

והנמשל הוא שב' הצמצומין האלו, היינו שלא רצה לצאת שלא ברשות, וגם צמצם עצמו מתשמיש המטה, השני דברים האלו הוא דבר קטן כנגד הסבלנות⁷ שסבל י"ב חודש בתיבה, כמו רוק תפל לשאר סמני רפואות, אך שהוא כמרפא שרואים אנו שבשביל ב' דברים אלו זכה יותר לדברים גדולים יותר ממה שזכה מהיסורים שסבל בתיבה, ואם תקשה למה היא כך, תריץ כי היסורים שסבל בתיבה הי' בעל כרחו⁸, והראי שלא רצה לכנוס עד שדחקוהו המים, וב דברים הי' מדעתו וברצונו, לזה זכה לב מתנות אלו, כי לגדולי עולם הש"י מנסה אותן בדבר קטן⁹ כמו משה רבינו ודוד המלך.¹⁰

רביבי עלי דשא

רב הונא בשם רבי יוסי אמר, יצא גונם וכוהה דם מן הצנה. לפיכך הוא אומר, הוציאה ממסגר נפשי וגו' בי יכתירו צדיקים. שבי נוטל הקדוש ברוך הוא פתח, שאומר, ומה, גם שהיה צדיק ולא היה צדיק שלם, כך עשה לו הקדוש ברוך הוא נסים, שנאמר: ימלט אי יקי (איוב כב, ל), ולא יקי. אם היה צדיק גמור, על אחת כמה וכמה.

⁴ ויזכר אליהם את-נח ואת-כל-החיה ואת-כל-הבהמה אשר אתו בתבה וינעבר אליהם ריח על-הארץ וישפו המים:

⁵ בראשית ח טז אתה ואשתך וגו'. איש ואשתו, כאן התיר להם תשמיש המטה:

⁶ רש"י לבראשית ט: ט ואני הנני. מסכים אני עמך, שהיה גם הוא לעסק בפריה ורביה עד שהבטיחו הקב"ה שלא לשחת העולם עוד, וכן עשה וקבצוהו אמר לו הנני מסכים לעשות קיום וחזיק ברית להבטיחתי ואמן לך אות:

⁷ כלומר צמצומים קטנים אינם שוים כנגד י"ב חדש של סבלנות בתיבה.

⁸ זה לא היה בחירה שלו, אז בחירתו היה שוה משו יותר גדול, בגלל היה נפרד סיבות אחרות.

⁹ וזה מופלא מאד. שזה לא רק דרך עבודה לאנשים פשוטים כמנו. זה דרך צדיקים גדולים להבחין בדברים קטנים. אנהנו מאמינים במקצת, בשווי של דברים ותנועות הנראית כקטנים!

¹⁰ שמות רבה ב ג דבר אחר, ומשה היה רעה, הדא הוא דכתיב (משלי ל, ה): (כל אמרת אלוה צרופה, אין הקדוש ברוך הוא נותן גדלה לאדם עד שבדקוהו בדבר קטן, ואחר כך מעלהו לגדלה, הרי לך שני גדולי עולם שבדקוהו הקדוש ברוך הוא בדבר קטן ונמצאו נאמנים והעלו לגדלה, בדק לך בציאן ולא נהגם אלא במדבר להרחיקם מן הגזל, שכן אליאב אומר לך (שמואל א יז, כח): (ועל מי נשפת מעט בציאן ההנה במדבר, מלמד שהיה דוד מקיים המשנה) גמרא בבא קמא עט-ב: (אין מגדליו בהמה דקה בארץ ישראל. אמר ליה הקדוש ברוך הוא נמצא אתה נאמן בציאן, בוא ורעה צאני, שנאמר) (תהלים עח, עא): (מאחר עלות הביאו, וכן במשה הוא אומר) (שמות ג, א): (וינהג את הציאן אחר המדבר, להוציאן מן הגזל, ולקחוהו הקדוש ברוך הוא לרעות ישראל, שנאמר) (תהלים עז, כא): (נחית כציאן עמך ביד משה ואהרן).

